Kraj: ČRNI KAL Širše območje okoli

Spomenik: ~~NASELJE~~ → OBMOČJE – ŠIRŠE

Območje Črnega kala delimo v spomeniškem smislu na dve večji spomeniški območji in sicer:

a) Osrednje območje - naselje

b) Širše okolje - kultivirana in deloma porasla površina, ki jo omejuje na spodnjem delu avtocesta zgoraj pa široka skalnata zapora. V to območje sodi tudi trasa nekdanjega cestnega prelaza ter skala z gradiščem. Ta del se navezuje na potencialno arheološko področje Kastelca z dvema gradiščema iz prazgodovinskega obdobja. Stanske meje širšega območja so le nakazane.

K točki b) moramo pripomniti, da sodi pod=potencialni arheološki teren celotna brežina pod kraškim robom. Ker gre pri Črnem kalu za edini možni prelaz iz planote v dolino Rižane je povsem gotovo, da je tod potekala cesta ali pot tudi v prazgodovini in antiki - to poudarjata predvsem obe gradišči pri Kastelcu in pa vrsta najdb okrog Črnega kala. Posseben pomen ~~pa~~ dajejo celotnemu terenu tudi paleolitske jamske najdbe komaj 600 metrov nad vasjo, ki so jih odkrili ob ~~priliki~~ gradnja velike ceste. Obenem pa je širše območje zanimivo tudi zaradi precejšnjega števila najdb iz rimskega obdobja, ki so raztresene široko po omenjenem področju.

Širši varstveni pas (območje) pa iz naravovarstvenih razlogov zajema celoten apnenčasti rob in strmo naplavinsko področje. Tu poteka namreč geološka prelomnica, nastopajo zanimive zvrsti favne, obenem pa gre za slikovit in atraktiven naravni fenomen, ki mu dajejo nasèlja in nekateri dominantni objekti na samem robu ali pa pobočju še značaj kultiviranega okolja (tu mislimo predvsem na vrsto mejnih stražnih stolpov - vzemimo tabor nad Črnim kalom (stolp nad Podrečjo)

Naslednji razlog za zavarovanje širšega okolja (območja) je vprašanje vedut in razgledišč in sicer tako pogledov iz doline Rižane od Kopra in celo iz Izole in Trsta, kot razglednih točk na samem robu (skalnatem) iz katerega je sijajen razgled na Tržaški in Koprski zaliv ter na večji del Slovenskega istrskega ozemlja.

./.

Ožji varovalni pas, ki v okviru širšega območja zajema zemljišča okrog vasi ter vizuelni prostor kraškega roba s trdnjavico (taborom) pa je zanimiv tudi iz oblikovnih ter kulturnokrajinskih vidikov - saj gre za slikovito spremljavo naselbinskega jedra, ki je poudarjeno z značilnim zvonikom. Vinogradi in ograjena polja so dandanes pretežno zarasli zaradi spremenjene strukture prebivalstva. Obenem pa je to območje spomeniško interesantno tudi iz arheoloških (najdbe), zgodovinskih (gradiček-tabor), etnoloških (parcelacija, lega naselja) in drugih vidikov (potek stare ceste itd.).

SPOMENIŠKO OBMOČJE DRUGE STOPNJE VAROVANJA

Zapiski I. Sedej februar 1969